

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 43.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leggardag hin 27. oktbr. 1934.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður hilað á posthúsinum, brævvarnarstöðum og skrivstovuni. Telf. 143.

8. árg.

Hin óloysiliga privatkapitalistiska fløkjan:

Ein rópar í eystri, annar svarar í vestri. Sum nú er, er alt í toku.

Socialisman:

hin málvisa centraliseringin av vinnu-
lívnum er einasta

leiðin úr óførinum.

Skipini bera seg ikki — tað loysir seg ikki at hava skip! Vit hava ov fá skip — vit megu hava fleiri skip! Eingir pengar eru at fáa til skipabygging! Men skipabygging má verða, tí at keypa brúkt, gomul skip, hevur givið ov dýrar royndir! o. s. fr. So liggur á ljóði — so er talan manna millum. Öll tala um vinnulívið — öll tala um fiskivinnuna. »Hon er livsnervan«, siga tey, siga vit, siga öll — og tað er satt! Men hvør kann loysa rebusin? Er annað

frammi enn ynski, flokt, ógreið ynski, ynski, ið ræðast at taka um endan fyri álvara og reka fløkjuna til síðsta tátt? Er annað frammi hjá sambandinum, hjá sjálvstýrisflokkinum, hjá vinnuflokkinum, hjá kommunistum, hjá einstaklingunum? Er annað frammi enn suff, enn eymskan og harman, at so og so illa er tað vorðið? Hava vit, hava tit, tey, teir og tær svarið til realiteten, svarið at byggja sannleikan beint í eyguni?

mange?« Hvat munar tað til öll túsendini av okkara sjómonnum, ið sita við öllum. Pengar til eina ov gamla drift,

Hygg sannleikan í eyguni!

Hygg sannleikanum í eyguni — og fær so og kanna tær socialistisku leiðirnar, og vit vita so, at tú verður socialistur!

Hin socialistiski figgjarpolitikkur er ein í friðum og náðum gjøgnumferð kollvelting:

Heila okkara vinnulív skal centraliserast, alt skal arbeiða í einum heildarpláni. Landið skal eiga peningastöðurnar, so peningavirkiságóðin fellur aftur til landið: Landið skal taka einkasölu, skipini og útgerðina, so skip og fisking, fiskaturking, fiskasalan og handil gongur all undir einum, er ein drift. Turkning og söla verður so ikki ein serlig drift sum skal »vegitera« uppá at fáa fiskin frá mannskapi og skipi til ein undir-

ið ikki ber seg, duga einki. Pengar til eina nýggja drift, ið hevur møguligleika fyri at verða rentabul við kønum og til veiðuna vandum og upplærdum fólki, dugir heldur ikki, ifall vit ikki hava hetta til veiðuna vanda og upplærda fólk, tí so hvørur møguligleikin til, at driftin skal bera seg.

So dugir alto einki — tað er vonleyst. Ja, tað er vonleyst undir hesum avgamla yvirliðaðu privatkapitalistiska stýrinum, ið hevur velt seg sjálvan yvir rygg — og kann ikki koma upp aftur. Tað er ein fysisk ómøguligheit. Hygg henda sannleika í eyguni. Tú mást sjggja henda sannleika í eyguni, ifall tú skalt orka at slíta teg leysan frá teim gomlu og fálittaðu samfelagsbondum og leggja inn á nýggjar heilsugevandi leiðir.

Kvívikar havn.

At tað er nógv lagaligari at ferðast nú, enn tað var fyri bert einum 15—20 árum síðani, er einki at ivast í. Nú kann ein fleiri ferðir um vikuna koma í tær flestu bygdirnar í Føroyum, tá úthygdirnar ikki eru við-roknaðar. Og síðani bátarnir eru farnir at sigla tær reisur um dagin norður í Sundini og inn á Skálafjørð, er tað møgult í mongum bygðum at koma til Havnar og heim aftur sama dag, og fólk eru tí farin at ferðast dagliga við teim bátum, ið ganga í hesum »rutum«.

Men tá ein hesa ársins tíð skal fara til Vestmanna ella vestur í Vágur yvir Kollafjørð um einum av teim bátum, sum fara frá Havnini kl. 4 s. p., so er hetta júst eingin »skemliferð«, ið hvussu er fyri gomul konufólk og børn. — Men har kundi eisini verið gjørt eitt sindur fyri at ferðin kundi verið lagaligari.

Um ferðina og ferini frá Havnini til Kvívíkar er einkiuttan gott at siga. — Tá tú við bili ert komin til Kvívíkar, er myrkt. Er postbáturin ikki komin, kanst tú ganga har og spáka, til hann kemur, og so skalt tú flytast umborð í einum lítlum róðrabáti. Tú gongur oman á kajuna, — har er myrkt; tú at klokkan er sjei, er eingin lykt tendrað har. Um nøkur lykt er á kajuni, veit eg ikki, tendrað er hon so ikki — tú fert so út eftir eini langari brúgv framvið brimgarðinum, har er hálvt at ganga; men tað er ikki tað versta — tá tú skalt inn í bátin á fjøru, mást tú vera sera ansin, tí har er ikki heilt stutt at stíga niður, tað kanst tú sjggja, um tú ikki ert førur fyri at gera av, hvussu nógv tú ert omanfyri báttin, tú stígar á ein hálán 5—6 tummar breiðan planku, ið tú heldur teg hóma við kantin; men hann liggur tó fleiri tummar niðari, og so loypur tú — »lad falde« — niður í bátin og kemur, um alt gongur væl, í hann, og verður fluttur umborð á ein frálíka góðan motorbát, har tú, umframt at gjalda tína bilett, letur eitt 25 oyra til Kvívíkar havn í »Broafgift«.

Skalt tú nú upp á Fútakletti, so saknar tú eisini har eina lykt; men har er oftast slættari í sjónum, so har verður kanska ikki so torført at koma á land.

— Hevði tað verið ov mikið avgjort, um Kvívíkar sókn hevði roynt at havt eina einastu lykt tendraða á kajuni á kvöldi, tá ferðafólk skulu á land ella frá landi. — Um ljós kann vera til

prís. Skip og mannskap spreingja so heldur ikki hin partin við at krevja ein yvirpris.

Vinnulívið má centraliserast, arbeiða eftir einum pláni. Nýggjar leiðir leggjast málvist — og í hesum er høvuðstakið at leiða fólk okkara út at læra, so hin nýggja leiðin eisini kann arbeiða eftir einum pláni við hegni, kunnleika og dugna-skapi í allar mátar.

Vit lata planloysið fara — og taka centraliseringina, hinamálvisustevnuna: socialismuna!

Jens K. Pedersen, kommunulækni í Havnini,

kom til Havnar 1. apríl 1932 og er nú úteyndur til lækna í Vágoyinni frá 1. november í ár.

Í Havnini hevur hesin lækni virkað væl og dágliga og er sera væl lýddur millum íbúgararnar. Altíð hevur hann verið skjótur, tá ið heitt hevur verið á hann á nátt sum á degi. Sum dømi kann nevast, at hann á nátt er kallaður til sjúklingar og í miklum skundi er komin á staðin og einans givið sær stundir til at lata seg í buksurnar. Og hava hansara sjúklingar verið serliga vánaligir, so hevur hann ókravdir ofta vitja aftur.

Tá ið nú Havnin hevur fingið ein so góðan kommunulækna sum henda Jens K. Pedersen, so er tað tungt at missa hann hiðani (vit vita ikki, hvønn vit

fáa aftur) og serliga tungt, tá ið vit halda okkum vita, at aðal-orsokin er, at hann hevur ov lítið at gera her; hann vil arbeiða dagliga og hava nógv um hendur, og í Vágum er distriktið stórt.

Men Vágafólk kann gleða seg yvir nýggja læknan. Og teimum verður hervið hjartaliga ynskt til lukku.

Millum kólegar — eftir teirra orðum — er hesin lækni ágrýtin, dágligur og sera væl lýddur.

Hann tók læknisprógv árið 1927—28. Straks eftir prógvíð varð hann herlækni, síðani hevur hann virkað við sjúkrahúsið í Samso, Odense amts- og býssjúkrahúsi, eftir tað praktiseraði hann í Sønderjylland, til hann kom til Havnar.

N. A. Eidesgaard.

Tað er kámt, greyttjúkt rundan um okkum á teirri privatkapitalistisku leiðini!

Eitt tykjast öll at vera greið um ella vera »suggerað« til at halda, meina, krevja, krevja við agitatoriskari kraft: **viðskulu hava pengar heim at administrera!** Hetta er satt, sum sagt og kravt. Tað kemst ikki ulla um pengar. Men . . . ja, men tú, tit, vit og öll! Hvussu skulu pengarnar brúkast, administrerast? Aftur í tokuni, í tí kolsvarta mjørkanum. Ein rópar kálk, annar rópar stein. —

Vit kunna ikki fáa okkum sluppur; tær geva fiskimonnunum ov lítið — og reidarinn fær tær ikki at svara rokning sigur ein; já, skip megu vit hava, bera tey seg ikki, megu vit geva teim, ið dríva tey, beinleiðis studning, so skipið stendur brúkarunum í brúksvirði — svarar ein annar.

— Hetta ber ikki til. Ein drift kann ikki ganga við tilskotti, leggur hin triði upp! Hvørt virki má hvíla í sjálvum sær. Heldur kann ikki ein partur av fólkinum umvegis fæða ein annan við beinleiðis studningi til vinnu hansara. Tað gongur í ring og etur seg í ormindahúsi. Fiskimaðurin fæðir öll, verður sagt — og djúpast sæð er tað rétt. Men hvussu kann tað ganga, at tey, sum fiskimaðurin fæðir — og ofta fæðir í diddarak — megu noyðast at fara at fæða fiskimannin? —

Tað surrar, tað melur í klingur — á ja, tessverri: **Nýggj skip, nýggjar sluppur og skonnartir duga ikki, tí peningurin verður ov stórir at forrenta og avdraga.** Gomul skip eru blíg, men tó í longdini dýrari enn nýgg. . .

Hitt privatkapitalistiska surrið — og nýggjar leiðir.

Lat okkum so leggja nýggjar leiðir, fiska við nýmótans greiðum og førum! —

Nei, nei, tú. Tað ber ikki til. Vit hava ikki menn, ið eru

búnir at taka upp nýggjar veiðiháttir. Ökonir menn koma at »brenna seg« — og er hetta ikki rætt við? Einstakar hava vit kanska. Men hvat munar tað? »Hvad er det til saa